

Puoli vuosisataa painipuhalluksia

Heti alkuun on sanottava, että suomalainen painituomari on sydämeltään ja koko sielultaan painin eteen työskentelevä ja kustannuksista piittaamaton "painijuristi".

On valitettavasti tapauksia, jolloin moni nuori hyvä tuomarilupa ei taloudellisten vaikeuksien tähden ole voinut jatkaa tuomarikehitystään.

Me kansainväliset painituomarit olemme vähän paremmassa asemassa silloin, kun valitaan edustamaan arvokisoihin, niin saamme matka- ja oleskelukustannusten lisäksi keskuudessamme yleisesti nimitetyn "Arton" päivärahana, mutta se ei kyllä ole riittänyt Seutulana (nykyisin Helsinki-Vantaa) kenttää pitemmälle.

Me painituomarit kyllä tiedämme, että paini ei ole rahakas urheilumuoto kuten palloilulajit ja senkin, että Painiliiton vähät rahat menevät painijoitten valmennukseen, joten emme ole myöskään kateellisia palloilulajien tuomareille, sillä siellä missä raha liikkuu ovat palkinnon mukaiset.

Me olemme tyytyväisiä, kun saamme kisajärjestäjiltä kahvikupin ja SM-kisoista majoituksen sekä matkakulut. Tietysti ekstrana tulevat pienen virheen tehtyä yleisön moitteet ja haukunat, mutta siihenhän me olemme tottuneet, sillä ei ole olemassa niin hyvää tuomaria, jottei tekisi joskus virheitä. Kuitenkin mitä enemmän on mukana tuomari tehtävissä, sitä rutiinoituneemmaksi tulee ja virheet vähenevät.

Pärstä on merkittävä

Kansainvälisen painituomarin on mahdollisimman usein oltava eri arvokisoissa, jotta niin kutsuttu "pärstä" jää

mieleen ja saavutettu tuomariarvo säilyy saavutetussa luokassa.

Yleinen käytäntö oli vuosikausia, että jokainen maa sai lähettää yhden E-luokan tuomarin jokaiselle kolmelle matolle arvokisoihin, ja tätä me Suomessakin yritimme noudattaa jopa siten, että vähävarainen liitto kustansi kaksi tuomaria ja meistä kolmas vuorotellen maksoi oman matkansa kustannukset.

Näin toimien me Suomessa säilytimme arvostuksemme kansainvälisesti ja olimme aina ajan tasalla uusista ja uusituista sääntötulkinnoina, joita ilmaantui lähes jatkuvasti.

Kuten äsken mainitsin on painisääntöjä muunneltu valtavasti. En edes muista, millä säännöllä painittiin silloin, kun olin kansainvälisellä tuomarikurssilla Italian Modenassa 1969.

Ovatko tämän päivän painisäännöt oikeat? Maalikkona en pysty antamaan oikeaa vastausta, ja siksi annan paini-insinööri Niilo Lehdon vastata tähän kipeään kysymykseen.

Kuitenkin olen vakuuttunut, että painisääntöjä oli muutettava, sillä muuten paini ei olisi enää olympialaji.

Muistan vielä hyvin ajan kun Suomi-Ruotsi -maaottelussa sekä kotimaisessa Painiliitto-TUL -ottelussa useimmiten tuomariemmistö ratkaisi ottelun. Se oli surullista nähtävää, kun huomattavasti parempi painija saattoi hävitä ottelun, koska säännöt eivät vaatineet otesuorituksia eikä varoituksia passiivisuudesta annettu.

Erceganin musta kirja tutuksi

Kuten jo mainitsin niin uskon, että ensimmäinen kansainvälinen painituomari-

koulutustilaisuus pidettiin v. 1969 Italian Modenassa Euroopan mestaruuskisojen yhteydessä.

Matkustin sinne vaimoni Hjärdiksen sekä veljeni Erkin ja hänen vaimonsa Beritin kanssa asuntovaunulla. Samalle kurssille saapuivat myös Kauko Jaatinen Jyväskylästä ja Seppo Nurminen Pilkanaalta vaimoineen varusteena upea telttamajoitus. Kurssilla oli yli 50 osanottajaa ympäri maailmaa ja kurssin vetäjänä toimi silloinen FILA:n pääsihteeri ja myöhempi pitkäaikainen presidentti Milan Ercegan Jugoslaviasta. Täytyy sanoa ja tunnustaa, että kurssi oli aika tiukka ja antoisa.

Erceganin tutuksi tullut musta kirja oli jo silloin käytössä ja kaikkien nimet tuli merkityksi kirjaan vastaustenannon jälkeen.

Meillä oli ilo saada tuloksiksi italian kieltä hallitseva silloinen Liiton toiminnanjohtaja Onni Sirenus, sillä kaikki ranskan kielen kysymykset käännettiin italian kielelle.

Moni kurssilainen korkealle FILA:ssa

On vielä mainittava, että täällä olevista kurssilaisista useat nousivat FILA:n hierarkiassa korkeaan asemaan.

Kuten jo mainitsin Erceganista tuli FILA:n pitkäaikainen puheenjohtaja, Sveitsin Raphy Martinetista tuli ensin tuomarikouluttaja ja nykyinen FILA:n presidentti, Ranskan Michel Dussonista nykyinen FILA:n pääsihteeri. Kanadan Mario Saletnigista FILAN:n johtokunnan jäsen ja nykyinen tuomarikomisio puheenjohtaja ja Egyptin Adel Mustafasta Afrikan maitten edustaja FILA:n johtokuntaan ja toinen Hall of Fame tuomarijäsen, jonka tapanin Budapestin MM-ki-

soissa 2005. Oli valitettavasti heikkokuntoinen ja voimat olivat vähissä. Noin kuukausi kisojen jälkeen suruviesti kertoi hänen siirtyneen täältä ikuisuuteen. Hänestä jäi hyvät muistot.

Lisäksi tältä kurssilta nousivat korkeaan tuomari asemaan esim. seuraavat: Bulgarian Michail Borissov, Saksan George Metzler, Kuuban Orestes Molina, USA:n Steve Evanoff, Ranskan Roger Fayolle (Piippumies), Kreikan Byron Carayannis, Unkarin Ivan Krug ja Imre Hodas, Iranin Mehdi Khaleidi, Italian Aldo Albanese, Japanin Toshimitsu Azuma, Norja Thore Svedson, Puolan Zygmunt Dmowski, Portugalin Luis Vieira Caldas, Romanian Ion Carnea, Ruotsin Rolf Berglund, Sveitsin Etienne Martinetti, Turkin Ahmat Köksal, Neuvostoliiton Stefan Kazarian ja Nikolai Chuchalov, Jugoslavian Braislav Simic ja uskon, että ainakin nämä tuomarit ovat meille painiväelle tuttuja.

Kurssin jälkeen mukana olleille tuomareille toimitettiin nahkakantiset mustat FILA:n tuomarilisenssit johon jokainen kansainvälinen kilpailu merkittiin ja ensimmäinen tuomariarvo oli III-luokka.

Münchenissa aitiopaikalla

Allekirjoittaneen korttiin tuli seuraava merkintä v. 1971 Sofian MM-kisat ja I s. Tätä s-kirjainta en tiedä mitä tarkoittanee, sillä Münchenin Olympialaisten jälkeen tuli luokat III, II, I, C/E (controlle) ja E. Ja sain korttiini E merkinnän.

Muistaakseni Modenan EM-kisoissa edustivat suomalaistuomareita seuraavat: Ilmari Lahtinen Helsingistä, Arvo Viljanen Nokialta ja

Jussi Kinnunen Helsingistä, joista kisojen jälkeen Lahtinen ja Viljanen siirtyivät FILA:n kunniatuomareiksi.

Vuonna 1972 Münchenin olympiakisoissa olimme Erkki Lesellin kanssa tuomareina, ja kisoista jäi sekä hyvää että huonoa muistoa. Huonoa oli kun terroristien hyökkäys tapahtui Israelin asuma-

alueella ja menetimme tutun painituomarikaverin yhtenä israelilaisten menetyksenä.

Hyvänä taas muistuu mieleemme, kun saimme olla katsomossa kun Viren ja Vasala toivat kultamitalit Suomeen ja tietenkin painipuolelta Risto Björlinin pronssimitali ilahdutti matkaamme.

1980 Moskova – suomalaiset Eino Heimonen, Seppo Nurminen ja Lassi Toivola Raphy Martinettin halauksessa.

1984 Los Angeles – pohjoismaiden painituomarit juhla-asuissa.

1992 Barcelona – pohjoismaiden painituomarit vas. Pertti Vehviläinen, Ruotsin ”Baggen” Lennart Svensson, Lassi Toivola, Norjan Hans Erik Dahlen ja Tanskan Allan Jacobsen.

Maailman paras painiselostus

Montrealin olympialaisissa oli vuorossa tuomari tehtävät Erkki Lesellin ja Seppo Nurminen kanssa. Näistä kisoista jäi varmasti koko Suomen painiväen mieleen ennen kaikkea Antero Viherkentän maailman paras painiselostus, kun Pertti Ukkola voitti kultamitalin ja kovan jugoslavalaisen painivastustajan. Näitten kisojen jälkeen Erkki Lesell siirtyi FILA:n kunniatuomareitten joukkoon.

Moskovan olympialaisissa 1980 olin painituomarina Eino Heimonen ja Seppo Nurminen kanssa.

Kisoja häiritsi muutamien länsivaltojen poissaolo, mutta painimaat olivat mukana ja 74 kg:n Mikko Huhtalan, Lapuan taitoniekkan pronssimitali lämmitti kotimatkaa.

Jo vuonna 1983 oli meillä Suomessa neljä tuomaria E-luokassa: Eino Heimonen Tampere, Olavi Lahdensuo Lapua, Seppo Nurminen Pilkkanmaa ja Lassi Toivola Vantaa.

Los Angelesin menestyskisat

Edellä on 23 kappaletta loistavia, suomalaisia kansainvälisiä ”painijuristeja”. Nyt tapahtui myös ensimmäisen kerran, että FILA valitsi tuomarit Los Angelesiin ja maksoi kisamatkan sekä oleskelun.

Ruotsin EM-näyttökisojen jälkeen suomalaiset tuomarit olivat Olavi Lahdensuo, Seppo Nurminen ja Lassi Toivola. Los Angelesin olympiakisat oli painillisesti loistava Suomelle, vaikka osa itäblokkia boikotoi kisoja.

Parasta oli Jouko Salomäen voitto Romanian MM-Rususta ja kultamitali.

Tapio Sipilän hopeamitali jäi vähän harmittamaan, sillä sanoisin, että vahinkohäviö jugoslaaville koitui kultamitalin menetykseksi.

Sokerina pohjalla tuli viimeinen olympialainen vapaa-painimitali, kun jo vapaapainissa kuuluisaksi tulleen Pekka Rauhalan veli Jukka Rauhala toi Suomeen vapaapainin pronssimitalin.

Vielä kahdet olympiapuhallukset

Soulin olympialaisiin FILA valitsi Eimo Heinosen, Olavi Lahdensuon ja Lassi Toivolan. Kisat olivat kovat, mutta suomalainen paini menestyi ja Harri Koskelan hopeamitali sekä Tapio Sipilän pronssi olivat mannaa historian lehdille.

Näiden kisojen jälkeen Eino Heimonen ja Olavi Lahdensuo siirtyivät kunniakkaasti FILA:n kunniatuomarilistalle.

Barcelonan olympiakisat 1992 olivat allekirjoittaneen viimeiset ja valinta tapahtui Kööpenhaminan EM-kisojen yhteydessä. Valituksi tuli Pertti Vehviläinen ja isä-Toivola vanhempana. Karri Toivola, joka oli kolmantena, jäi odottamaan seuraavia olympialaisia.

Valinta oli raju ja esimerkiksi Ruotsista tuli valituksi vain yksi tuomari alias ”Baggen” eli Lennart Svensson, joka sitten asusti meidän kanssa samassa huoneistosolussa, ja valitettavasti tuomariäänin 2-1 hävinneenä joutui tekemään huoneistosamme siivoustyöt.

Ne olivat olympialaiset, joissa viimeisen kultamitaliottelun mattotuomarina luovutin vanhan pillin venäläisen voittaja kaulaan, jätin tuomaritossut ja rannemerkit matolle, suutelin painimattoa sekä poistuinkin paljon nähneenä ja kokeneena painituomarina FILA:n kunniatuomareitten arvostettuun joukkoon. Ikävänä muistona jäi mieleen se, että Suomi ei saavuttanut sitä toivottua painimitalia näistä kisoista.

Uusin voimin olympiamatolle

Ennen vuoden 1992 Barcelonan kisoja jäi mieltäni harmittamaan Reima Törmälän pieni kömmähdyks Budapes-tin kisoissa ja Seppo Yli-Hannukselan luultavasti kielitaidon puute Barcelonan nuorten esikisoissa, kun tuomarikortti jäi nousematta Erikoisluokkaan, jonne sen olisi kai-ken kokemuksen mukaan kuulunut nousta.

Samaan erikoisluokkaan kuuluisivat mielestäni Pentti Aho, Raimo Kivelä, Yrjö Mäkinen, Taito Tuomi, Mika Lehto, Jaakko Talvitie, Heikki Kujala ja Veikko Lavonen muutamia mainitakseni, sillä muun muassa nämä henkilöt eivät jää vähääkään jälkeen kansainvälisissä kisatapahtu-missa.

Atlantan olympialaisiin 1996 FILA:n valitsemat Pertti Vehviläinen ja Karri Toivola olivat sellainen parivaljakko, että molemmat tuomitsivat loppuotteluissa. Paras tu-liainen oli Marko Asellin hopeamitali, joka olisi pitänyt olla kultainen, sillä 2-1 tuomariratkaisulla se kulta menetettiin Kuuban Ascuy Aguileralle.

Sydneyn olympialaisissa 2000 jälleen parivaljakko Pertti Vehviläinen ja Karri Toivola tuomitsivat kuten suomalaisten kuuluu-kin myös loppuotteluissa.

Kiitos Sinulle Marko ”Myhi” Yli-Hannuksela, kun toit sen paljon arvostetun pronssisen painimitalin Suomeen.

Ateenan olympiakisat 2004 olivat jo sitten Pertin neljännet ja Karrin kolman-net olympialaiset. Hyvä tahti jatkui kuten ennenkin ja mo-lemmat pääsivät tuomitsemaan loppuotteluissa.

Kun lisäksi meidän paini-komeettamme Marko Yli-Hannuksela toi vielä loista-van painiesityksen jälkeen hopeamitalin Suomeen, niin

oli täysin oikeutettua, että hänestä tehtiin myös vuoden urheilija ja hän kävi presi-dentin itsenäisyyspäivän kah-villa vaimonsa Gitan kanssa.

Tuomariaineksemme edelleen erinomaista

Nyt voin mainita, että paini-tuomarimateriaali on Suo-messa erinomaista, ja uskon, että huonoa painituomaria ei FILA pysty Suomesta valitsemaan. Valituksi tullee toivoton onnea Pekingin olym-pialaisiin 2008.

Painiliiton juhluvuonna 2006 muodostuu Suomen kansainvälinen seuraavasti: Kunniatuomarit: Eino Hei-monen Nokian Urheilijat, Olavi Lahdensuo Lapuan Virkiä, Erkki Lesell Nurmon Jymy ja Lassi Toivola Viipurin Voimailijat.

Nyt kun FILA lopetti E-luokan tuomaristonsa, niin uskon, että FILA:n on yhä vaikeampi valita tuomaristo arvokisoihin. Lieneekin pieni lisärahaistus FILA:n kassaan ollut asian pääasiallinen tar-koitus. Mene ja tiedä?

Pertti Vehviläisen Tampe-reen Voimailijat ja Karri Toi-volan Viipurin Voimailijat li-säksi FILA:n I-luokkaan kuu-luvat Jaakko Talvitie Ilma-joen Kisailijat, ja Stevo Pet-rovic Kajaanin Juntta.

Lisäksi FILA on arvosta-nut ottelujärjestäjät luok-kaan FILA PM: Tuomo Kal-lijärvi Kemistä, Arto Karhu Valkealasta, Lars Rantanen Tampereelta ja Eero Tynni-nen Vantaalta.

Siinä tämänpäiväinen Suomen painituomarieliitti, josta toivon Suomen Painiliiton saavan kuulla kansainvä-lisesti ylistäviä lausuntoja.

Nyt Suomen Painiliiton 100-vuotis juhluvuotena ja kahtena seuraavana vuotena on koko painiväen keskityt-tävä painijoitten valmennuk-seen ja kehittämiseen, jotta puheenjohtajan sanaa laina-takseni talvisodan henki ja

sen myötä mitalitavoitteen Pekingin olympialaisista olisi saavutettavissa. Yhtenä kri-teerinä pidän yhteistyötä painijoitten, valmentajien ja tuo-mareitten kesken.

Muistan aina, kuinka rak-entavaa oli, kun huippuval-mentajamme ”Topi” Sillan-pää kutsui tuomarin painilei-rille tuomitsemaan siellä ot-teluita ja antamaan samalla viimeisimmät vivahteet painisäännöistä painijoitten tie-toon.

Kun FILA on painisään-nöt tehnyt, on vuorenvaramaa, että ei painijoitten eikä missään nimessä valmenta-

jien saa ruveta sääntöjä ar-vostelemaan, vaan on niihin täysin syvennyttävä ja hake-malla sekä kokemalla kaikin mahdollisin keinoin etsittävä ne voittoon tähtäävät kriteerit, joilla voi pärjätä kovissa kansainvälisissä koitoksissa.

Nyt Suomen Painiliiton 100-vuotisjuhluvuotena parhaat sydämelliset kiitokset tuomari-kollegoilleni ja koko paini-väelle antoisista menneistä vuosista.

*Lassi Toivola
FILA Hall of Fame*

Suomalaiset kansainväliset FILA:n tuomarit E-, ja I-luokassa kautta aikojen. (Luokittelu alkanut vuodesta 1973)

FILA:n E-luokan tuomareina toimineet (E-luokka lakkautettu 2006 alusta)

Lassi Toivola	18 vuotta
Pertti Vehviläinen	16 vuotta
Karri Toivola	15 vuotta
Seppo Nurminen	11 vuotta
Olavi Lahdensuo	9 vuotta
Eino Heimonen	7 vuotta
Jaakko Talvitie	3 vuotta
Erkki Lesell	1 vuosi

FILA:n I-luokan tuomareina toimineet

Arto Savolainen	15 vuotta
Pentti Aho	14 vuotta
Yrjö Mäkinen	13 vuotta
Reima Törmälä	13 vuotta
Raimo Kivelä	13 vuotta
Taito Tuomi	10 vuotta
Jaakko Talvitie	8 vuotta
Erkki Lesell	6 vuotta
Mika Lehto	6 vuotta
Olavi Lahdensuo	5 vuotta
Eino Heimonen	5 vuotta
Pertti Puttonen	5 vuotta
Seppo Yli-Hannuksela	5 vuotta
Pertti Vehviläinen	4 vuotta
Karri Toivola	4 vuotta
Kalevi Mäkinen	3 vuotta
Tapio Ketola	3 vuotta
Stevo Petrovic	2 vuotta
Reino Hirvonen	1 vuosi
Seppo Järvisalo	1 vuosi

Lisäksi on ja on ollut FILA:n II ja III- tason tuomareita runsaasti.